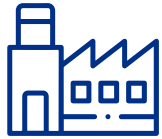

ETS1 algatuse seisukohtade ettepanek

Heitkogustega kauplemise süsteem (ETS1)

Elektri- ja
soojatootmine
al 20 MW

Energiamahukad
tööstusharud
(nt tsemendi,
klaasi ja paberi
tootmine)

Kommerts-
lennundus

Meretransport
(üle 5000
kogumahutavuse)

ETS1 süsteemi muudatused

Kehtiv periood 2026–2030

- Muudetakse soojuse ja kütuse tasuta ühikute arvutamise aluseks olevaid võrdlusaluseid.
- Eesmärk on vähendada ettevõtete kulude järsku kasvu ja toetada Euroopa tööstuse konkurentsivõimet.
- Tasuta ühikute vähenemine oleks senise metoodikaga võrreldes ligikaudu **34% asemel 18%**.

Uus periood pärast 2030. aastat

- aeglustatakse heite vähendamise tempot;
- muudetakse tasuta ühikute eraldamise reegleid;
- muudetakse turustabiilsuse mehhanisme;
- luuakse uusi keskseid rahastusvahendeid;
- laiendatakse süsteemi muu hulgas väiksematele laevadele ja olmejäätmete põletamisele.

2026–2030: rohkem tasuta ühikuid ettevõtetele

Komisjoni ettepanek

- Tasuta eraldatavate ühikute vähenemine soojuse ja kütuse võrdlusaluste puhul aeglustuks ligikaudu **34%-lt 18%-le**.
- Eesti ettevõtted saaksid selle tulemusel hinnanguliselt umbes **20 000 tasuta ühikut rohkem aastas**.
- Rahaline mõju on ligikaudu **1,5 miljonit eurot aastas**.

Probleem Eesti jaoks

- Kavandatud leevendus ei laiene praegu põlevkiviõlisektorile.

Eesti seisukoht

- Toetame tasuta eraldatavate ühikute hulga suurendamist, kuid soovime, et leevenduse laiendamist kaalutaks ka põlevkiviõlisektorile.

Pärast 2030. aastat heite vähendamise tempo aeglustub

Kehtiva süsteemi järgi:

- uute ühikute turule lisandumine jõuaks sisuliselt nullini umbes **2039. aastal**.

Komisjoni ettepaneku järgi:

- trajektoor pikeneks ligikaudu **2047.–2048. aastani**.

Eesti hinnang

- Komisjoni ettepanek liigub õiges suunas.
- Pikem trajektoor annab ettevõtetele rohkem aega investeringute tegemiseks.
- Samas tuleb läbirääkimistel hinnata, kas trajektoori on võimalik muuta **veelgi sujuvamaks** (eelkõige 2030-2035).

Eesti seisukoht: heite vähendamise tempo peab arvestama tehnoloogiate tegeliku kättesaadavuse, investeringutsüklite ja Euroopa tööstuse konkurentsivõimega.

Pärast 2030. aastat tasuta ühikute jaotamise põhimõtted

Komisjoni ettepanek siduda tasuta ühikut heite vähendamise investeeringutega

Eesti seisukohad:

1. Tasuta eraldatavate ühikute võimalikult pikk jätkumine

Tasuta ühikute eraldamine peab jätkuma seni, kuni ettevõtetel puuduvad majanduslikult realistlikud võimalused heite oluliseks vähendamiseks.

2. Piisav ühikute hulk ja realistlikud tingimused

Näiteks põlevkiviõlitööstuses eeldab järgmine oluline samm süsiniku kinnipüüdmise ja säilitamise kasutamist, mis ei ole praegu majanduslikult tasuv ega Eestis laialdaselt kasutatav.

3. Juba investeerinud ettevõtete õiglane kohtlemine

Süsteem ei tohi panna halvemasse olukorda ettevõtteid, kes on heidet juba varakult vähendanud. Ka neile peab säilima võimalus saada tasuta ühikuid.

Stabiilsem ühiku hind

Komisjoni ettepanek sisaldab turustabiilsuse meetmeid, kuid Eesti hinnangul ei ole need piisavad.

Eesti seisukoht:

Luua tõhusam hinnastabiilsuse mehhanism, mille korral tuuakse turule täiendavaid ühikuid, kui:

- ühikuhind tõuseb liiga kiiresti või
- ületab eelnevalt kokkulepitud hinnalävendi.

Eesmärk ei ole CO₂ hinnasignaali kaotada, vaid vähendada järske hinnahüppeid ning muuta ettevõtete investeerimiskeskond prognoositavamaks.

Eesti prioriteedid läbirääkimistel

1. Tasuta ühikud 2026–2030

Toetada leevendust ning taotleda selle laiendamist põlevkiviõlisektorile.

2. Sujuvam heite vähendamise trajektoor

Toetada komisjoni pakutud aeglustamist ja otsida võimalust muuta trajektoor veelgi laugemaks.

3. Tasuta ühikud pärast 2030. aastat

Tagada nende võimalikult pikk jätkumine, piisav maht ja realistlikud tingimused.

4. Ühikuhinna stabiilsus

Taotleda tõhusamat automaatset mehhanismi järskude hinnatõusude pidurdamiseks.

5. Liikmesriikide tulud ja ELi fondid

Vältida enampakkumistulu liigset tsentraliseerimist ning tagada väiksematele riikidele õiglane ligipääs kesksetele fondidele.

6. Eesti eripärade arvestamine

Merenduses arvestada saarte ja jääoludega ning jäätmesektoris juba kehtivate riiklike meetmetega.

Aitäh!